

Frømarkedet

af Jesper Hansen

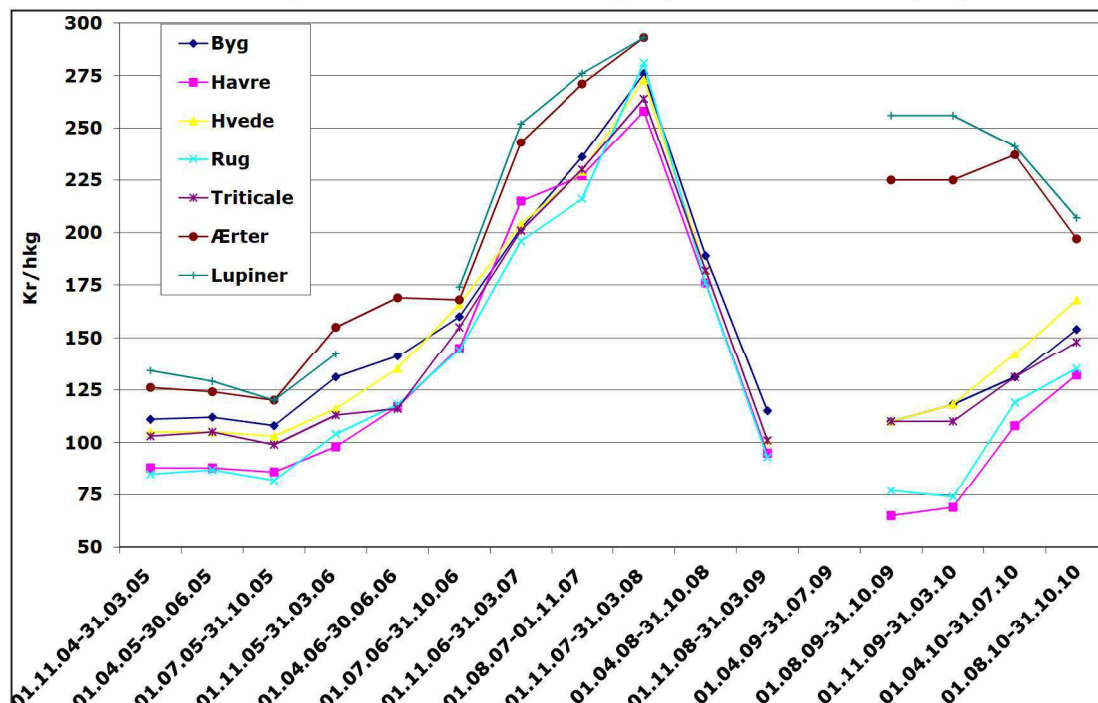
Det har altid været god "politik" at sprede sine investeringer, så man bliver mindre sårbar, hvis noget skulle gå galt. Dette gælder ikke mindst i økologisk landbrugsproduktion. Vi husker vel alle 2009 for det år, hvor gulrusten tog vintertriticale. Andre har oplevet et (eller flere) år hvor lusene tog ærterne og/eller hestebønnerne eller at rapsjordlopperne rendte med rapsen osv. Derfor bør man ikke satse ensidigt på få afgrøder i sit sædskifte. En vigtig afgrødegruppe i det puslespil kunne være frøproduktion i form af enten græsfrø, kløverfrø, havefrø o.l. Denne afgrødegruppe kan dog for nogle arters vedkommende være risikofyldt i sig selv. Den forhøjede risiko afspejles normalt også i en højere pris. Pris varierer selvfølgelig afhængig af udbud og efterspørgsel. Da prisen er knyttet til den konventionelle markedspris vil dette også spille ind.

Hvis man går ud og spørger en frøavler om han eller hun er villig til at opgive frøproduktionen på sin ejendom, ville svaret næsten helt sikkert være et nej. Det er der selvføl-

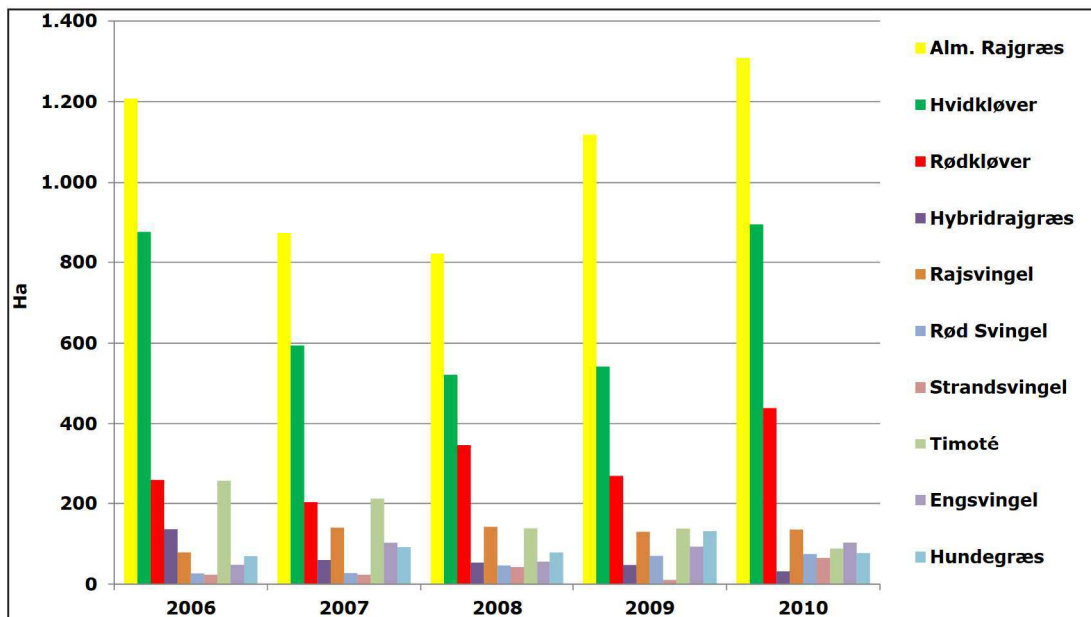
gelig flere grunde til. Men vigtigt er, at de har tilpasset deres sædskifte til denne produktion. Og for den dygtige frøavler er det også en fornuftig forretning.

Der findes derudover en del som prøver at finde de afgrøder, der giver det største afkast i det enkelte år og derfor vælger at skifte afgrøder afhængig af priser. Som eksempel ses i figur 1 Dlg's puljepriser siden efteråret 2004. Vi oplevede en kraftig prisstigning frem til foråret/forsommeren 2008, hvorefter prisen faldt brat. I samme periode faldt produktionen af græs- og kløverfrø, primært alm. rajgræs og rød- og hvidkløver, se figur 2. I 2009 steg arealet med disse tre arter igen og stigningen fortsatte i 2010. Der er selvfølgelig flere årsager til dette, men prisen på "konkurrerende" afgrøder i sædskiftet har spillet en vigtig rolle.

I hele perioden er produktion af timothe og hybridrajgræs faldet, mens arealet med strandsvingel, engsvingel og rødsvingel er steget grundet større efterspørgsel.

Figur 1. Dlg's puljepriser i perioden 1. november 2004 til 31. oktober 2010. På grund af de meget kraftige prisfald og manglende efterspørgsel blev puljeordningen suspenderet den 31. juli 2009. Dette er forklaringen på at kurverne ikke hænger sammen. Kilde: Dlg.

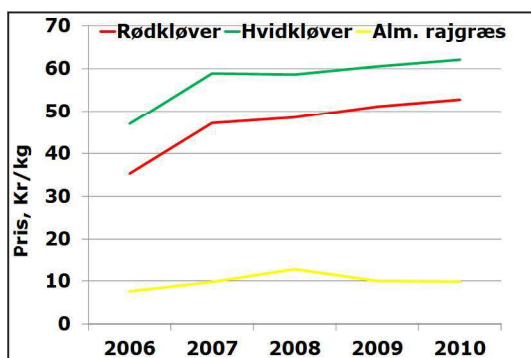

Figur 2. Udvikling i økologisk frøareal i perioden 2006 til 2010. Kilde: Plantedirektoratet.

Så efterspørgsel på økologisk frø spiller selvfølgelig en vigtig rolle når prisen og størrelsen på produktion skal fastlægges. Der findes tre firmaer som beskæftiger sig med produktion af græs og kløverfrø herhjemme. Det er først og fremmest DLF og Hunsballe. Det hollandske frøfirma Barenbrug er også gået ind i dette marked. Alle firmaerne bruger en konventionel basispris enten med et fast øko-tillæg eller et procenttillæg. Disse tillæg bliver justeret i forhold til udbud og efterspørgsel, mens basisprisen følger den konventionelle pris for samme art og sort.

Økotillægget og dermed den samlede pris er ikke kun afhængig af efterspørgslen på økologisk frø, men i høj grad også af prisen på andre afgrøder. I figur 3 ses prisudvik-

lingen på de tre mest dyrkede arter, som viser samme udvikling som priserne i figur 1. For kløvers vedkommende kan man se en forsinkelse i prisændringerne. Dette er typisk, da frøavlskontrakter normalt indgås et til to år før høst af frøet. Prisfald og prisstigning på frø sker derfor næsten altid med en vis forsinkelse. De kontrakter, der er indgået for nyudlæg til høst i 2011, er da også i langt de fleste tilfælde med lavere økotillæg. Måske vil en forventet stigning i basisprisen (konventionel pris) udligne prisreduktionen i økotillægget til en vis grad. For rajgræssernes vedkommende kan man hurtigere justere produktionen ved hjælp af større eller mindre arealer med eferårsudlæg. Det kan være en medvirkende årsag til, at priskurven for rajgræs i figur 3 falder på samme tidspunkt som kurverne i figur 1.

Figur 3. Prisniveauer på de tre mest dyrkede frøarter i perioden 2006 til 2010.

Det ser ud til, at priserne på hhv. økologisk korn, som er stigende, og økologisk frø, som er faldende, dermed igen vil nærme sig hinanden. Derfor forventer vi, at den økonomiske fordel, der har været i dyrkning af frø i 2009 og 2010, bliver mindre i 2011 og 2012. Vi vil dog anbefale, at man så vidt muligt holder fast i dyrkning af frø på de bedrifter, hvor det er vist det fungerer. Nye avlere og mindre avlere vil få svært ved at få kontrakter fremover, da avlen bliver samlet i færre men større enheder og for nogle arters vedkommende også med mindre arealer.